

Извјештај о екстерној евалуацији за:

Универзитет у Бањој Луци

HEAARS број: 139/12

Датуми посјете: 05.03.- 07.03.2013. године

Локација: Бања Лука

Комисија за екстерну евалуацију: Проф. др Дејан Бокоњић, председник, Проф. др Сњежана Резић, Проф. др Александар Божић, Снежана Мрђа Баџа, Амила Халилчевић и Душка Радмановић, секретар.

Критеријуми евалуације: Стандарди и смјернице за осигурање квалитета у европском простору високог образовања – ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area - European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2009, Helsinki, 3rd edition) и Критеријуми за акредитацију високошколских установа у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ број: 75/10).

Садржај

1.0 Апликација	3
1.1 Информација о процесу акредитације	3
1.2 Подаци о високоскопској установи	3
1.3 Подаци о захтеву	4
2.0 Екстерна евалуација	5
2.1 Претходне активности	5
2.2 Посјети високоскопској установи	5
3.0 Мишљење о исходној екстерној евалуацији	7
3.1 Оцјена квалитета по јединичним критеријумима	8
3.2 Препорука за акредитацију	19

Апликација

1.1 Информација о процесу акредитације

Прије приступања процесу акредитације, Универзитет у Бањој Луци је увидом у Упутство за приступ акредитацији провјерио испуњеност предуслова за припрему апликације за акредитацију. Апликација је предата 03.08.2012. године, а Комисија за оцјењивање и ревизију квалитета и давање препорука о акредитацији високошколских установа (у даљњем тексту Комисија) је именована Рјешењем Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета број: М-М 05-33-1-1100-1/12 од 20.12.2012. године.

Комисија је именована у сљедећем саставу:

- Проф. др Дејан Бокоњић, представник академске заједнице у БиХ, предсједник
  - Проф. др Сњежана Резић, представник академске заједнице у БиХ, члан
  - Проф. др Александар Божић, међународни стручњак, члан
  - Снежана Мрђа-Баца, представник привреде и праксе, члан
  - Амила Халилчевић, студент, члан
- Испред Агенције за акредитацију високошколских установа Републике Српске за секретара комисије именована је Душка Радмановић.

Уговор за услуге акредитације високошколских установа је потписан 15.1.2012. године. Посјета установи је обављена у периоду од 05.03. до 07.03. 2013. године.

1.2 Подаци о високошколској установи

Назив, адреса и е-mail адреса институције	Универзитет у Бањој Луци Булевар војводе Петра Бојовића 1А 78000 Бања Лука info@unibl.rs
Интернет адреса	www.unibl.rs
Назив, број и датум акта о оснивању	РЕПУБЛИКА СРПСКА – НАРОДНА СКУПШТИНА Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању (Службени гласник Републике Српске, Број 30/07)
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	401017720006
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	01040251
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	РЕПУБЛИКА СРПСКА Народна скупштина Републике Српске
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање	02/04-3.1255-42/12 , од 16.05.2012. год.
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	07.23/602-3900/09 , од 22.06.2009. год.

Број и датум дозволе за рад ван сједишта	07.23/612-625-2/10 , од 12.11.2010. год.
Организационе јединице које се посећују и одговорна лица	<ol style="list-style-type: none"> 1. Академија умјетности, проф. мр Јелена Каришиќ, 2. Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет, проф. др Миленко Станковић, 3. Економски факултет, проф. др Новак Кондић, 4. Електротехнички факултет, проф. др Петар Марић, 5. Машински факултет, проф. др Мирослав Роговић, 6. Медицински факултет, проф. др Милан Скробић, 7. Пољопривредни факултет, доц. др Александар Остојић, 8. Правни факултет, проф. др Витомир Поповић, 9. Природно-математички факултет, проф. др Рајко Ђњато, 10. Рударски факултет, проф. др Надежда Ђалић, 11. Технолошки факултет, проф. др Милош Сорак, 12. Факултет политичких наука, проф. др Ненад Кеќмановић, 13. Факултет физичког васпитања и спорта, проф. др Гордана Илић, 14. Филозофски факултет, проф. др Драго Бранковић, 15. Филолошки факултет, проф. др Младенко Саќак, 16. Шумарски факултет, доц. др Зоран Говедар 17. Институт за генетичке ресурсе, проф. др Гордана Ђурић
Контакт особа (за посјету)	Проф. др Симо Јокановић, проректор
Број телефона	+387 51 321 181

Универзитет у Бањој Луци организован је на начин да интегрише 17 организационих јединица (факултете, умјетничке академије, један институт, као и наставне базе факултета/ академија које чине цјеловитост рада Универзитета) и наставну дјелатност изводи у складу са болоњским принципима (на свим својим организационим јединицама) од академске 2007/08. године. Универзитет изводи 54 студијских програма I циклуса и 49 студијска програма II циклуса, те 2 студијска програма III циклуса. Сви ови студијски програми су лиценцирани од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске. Студиј се организује у три циклуса – степена, у складу са законом. Универзитет од 2008. године дјелује као интергисани универзитет гдје својство правног лица има Универзитет, док су факултети и академије организационе јединице Универзитета. На Универзитету у Бањој Луци студира 16.200 студента на првом циклусу студија, док је на другом циклусу уписано око 2000 студента. Универзитет има 722 запослених међу академским особљем и 509 међу ненаставним особљем. Систем осигурања квалитета уводи се од 2009. године када су отпочеле активности у самоевалуацији рада Универзитета.

1.3 Подаци о захтјеву

У тренутку предаје апликације, високошколска установа је предочила документацију у штампаном и електронском облику на српском и енглеском језику. Саставни дио овог извјештаја чини Документациона основа за оцјењивање дата у Прилогу 1. извјештаја.

Студијски програми које је високошколска установа пријавила у сврху прегледа испуњености критеријума за институционалну акредитацију:

Назив студијског програма:	Ниво студија	Назив(и) излазних квалификација
Ликовна умјетност	I циклус	дипломирани ликовни умјетник – 240 ECTS
Архитектура	I циклус	дипломирани инжењер архитектуре – 240 ECTS
Економија	I циклус	дипломирани економиста – 240 ECTS
Рачунарство и информатика	I циклус	дипломирани инжењер рачунарства и информатике – 180 ECTS
Производно машинство	I циклус	дипломирани инжењер машинства за производно машинство – 180 ECTS
Медицина	I циклус	доктор медицине
Анимална производња	I циклус	дипломирани инжењер пољопривреде за анималну производњу – 180 ECTS
Право	I циклус	дипломирани правник – 240 ECTS
Географија	I циклус	дипломирани географ – 240 ECTS, професор географије – 240 ECTS
Рударство	I циклус	дипломирани инжењер рударства – 240 ECTS
Хемијска технологија	I циклус	дипломирани инжењер хемијске технологије – 240 ECTS
Политикологија	I циклус	дипломирани политиколог – 240 ECTS
Општи наставнички (за физичко васпитање)	I циклус	професор физичког васпитања – 240 ECTS
Психологија	I циклус	дипломирани психолог – 180 ECTS
Енглески језик и књижевност	I циклус	професор енглеског језика и књижевности – 240 ECTS
Шумарство	I циклус	дипломирани инжењер шумарства – 180 ECTS

2.0 Екстерна евалуација

2.1 Претходне активности

Агенција за акредитацију високошколских установа свим члановима Комисије доставила је електронски материјал на којем су документи који дефинишу процес акредитације, односно законски прописи, Процедура за акредитацију и Упутство за спровођење екстерне евалуације, стандарди и критеријуми, те Апликација високошколске установе са пратећим документима, као и обрасци неопходни за рад комисије. Сваки члан комисије имао је обавезу да на основу анализираних документације високошколске установе попуни образац индивидуалне контролне листе која служи као подсјетник члану Комисије са питањима, запажањима и захтјевима за додатне документе за посјету установи. Комисија је усагласила План и програм посјете високошколској установи који је Прилог 2 овог извјештаја, а предвиђа посјету у трајању од три радна дана у складу са Упутством о спровођењу екстерне евалуације. План и програм посјете је прилагођен специфичностима Универзитета у Бањој Луци имајући у виду комплексну структуру Универзитета чије функционисање је посматрано на узорку 16 студијских програма.

Прије посјете Комисије за екстерну евалуацију, руководство и представници служби су упознати са детаљима и током предстојеће посјете, те им је благовремено достављен План и програм посјете који је усаглашен са представницима високошколске установе и договорен начин приступа и рада Комисије. Предмет екстерне евалуације је високошколска установа на узорку пријављених студијских програма као што је наведено у Апликацији за акредитацију Универзитета у Бањој Луци.

2.2 Посјета високошколској установи

Комисија је у складу са Упутством за спровођење екстерне евалуације разговарала са сљедећим тимовима: руководством, тимом за осигурање квалитета, представницима студентске службе, правне службе, рачуноводства и библиотеке, одсјеком за међународну сарадњу, представницима организације свршених студената, представницима привреде и тржишта рада, представницима академског особља свих студијских програма који су били прегледани током акредитације и представницима студената свих година са свих студијских програма који су били прегледани током акредитације. Списак свих наведених учесника је доступан у архиви Агенције.

Током тродневне посјете вођен је записник који је такође доступан на увид у архиви Агенције. Током првог дана посјете 05.03.2013. године одржан је уводни састанак са представницима установе на којем су се представили чланови комисије и тим руководства Универзитета. Састанку са руководством универзитета присуствовала су три проректора Универзитета у Бањој Луци Проф. др Симо Јокановић, Проф. др Божо Важић, Проф. др Драшко Маринковић, финансијски директор Душко Лазић и секретар Универзитета мр Ђорђе Маркез.

Затим су услиједили састанци са тимом за осигурање квалитета, представницима студентске службе, рачуноводства и библиотеке и одсјеком за међународну сарадњу. Комисија је затим разговарала с представницима руководства факултета из области друштвених наука, послије чега је уприличен састанак са представницима академског особља студијских програма из области друштвених наука. Претпоследњи састанак првог дана посјете одржан је са представницима студената са ових студијских програма.

Последњи састанак комисија је одржала са представницима тржишта рада и алумнија. Комисија је на крају дана одржала интерни састанак о запажањима и току рада.

Други дан посјете 06.03.2013. године био је у цјелости посвећен студијским програмима, те је Комисија боравила у Кампусу 1 у пријеподневним часовима, а у послеподневу у простору Кампуса 2 Универзитета у Бањој Луци. Први састанак је одржан с представницима руководства факултета из области техничких наука, затим су услиједили одвојени састанци са представницима академског особља и студента свих година студија из области техничких наука. Комисија је након састанка извршила увид у физичке ресурсе

којима располажу студијски програми по методи случајног узорка укључујући обилазак учионица, кабинета, лабораторија и преглед новоприспјеле опреме на Економском, Правном, Машинском и Технолошком факултету. Такође током пријеподнева Комисија је имала састанак са Ректором Универзитета у Бањој Луци Проф. др Станком Станићем. У послеподневним часовима одржани су одвојени састанци са представницима руководства факултета биотехничких и медицинских наука, те академским особљем и студентима студијских програма из ове научне области. Комисија је на крају другог дана посјете одржала интерни састанак и отпочела са сумирањем закључака.

Посљедњег дана посјете комисија је одржала двоипочасовни интерни састанак на којем је попунила образац Оцјена стања и препоруке за унапређење који предвиђа дефинисање добрих и лоших страна, те препорука за унапређење по сваком критеријуму понаособ, те консензусом усагласила предложене оцјене за сваки критеријум. Након састанка комисије представницима Универзитета представљен је усмени извјештај. Презентацији су присуствовали ректор Универзитета у Бањој Луци Проф. др Станко Станић, проректори Проф. др Симо Јокановић, Проф. др Божо Важић, Проф. др Драшко Маринковић, генерални секретар Универзитета мр Ђорђе Маркез и финансијски директор Душко Лазић. Оцјену стања и препоруке за унапређење представио је предсједник Комисије Проф. др Дејан Бокоњић након чега су представници Универзитета захвалили на презентованом садржају посебно се осврћући на квалитетне препоруке за унапређење квалитета.

Приликом посјете Комисији је обезбијеђен разговор са свим циљним групама релевантним за процес екстерне евалуације. Општа констатација чланова комисије је да менаџмент Универзитета у Бањој Луци заслужује све похвале, како за припремљени материјал, тако и за успјешно организоване планиране састанке. У прва два дана посјете са комисијом је разговарало више од 200 саговорника, а посебно задовољство представљала је чињеница да су на састанцима узели учешћа готово сви декани факултета Универзитета у Бањој Луци са продеканима и осталим руководством. Све наведено говори у прилог општем утиску комисије да се на Универзитету у Бањој Луци развија и његује култура квалитета, те да су у процес осигурања квалитета укључени сви, од ректорског тима, Сената, декана и руководства организационих јединица, до академског особља, административног особља и студената; што заслужује свако признање посебно када се има у виду комплексност Универзитета у Бањој Луци, велики број студијских програма и више од 1200 запослених.

На темељу свих спроведених активности констатујемо да је исход овог процеса приједлог позитивне одлуке о акредитацији Универзитета у Бањој Луци у оквиру којег су утврђене одговарајуће препоруке које би требале бити подлога за дефинисање планова даљњег развоја Универзитета.

Комисија још једном изражава своју захвалност и признање менаџменту Универзитета у Бањој Луци на одлично припремљеној документацији, отворености, непосредности и објективности свих учесника састанака током посјете.

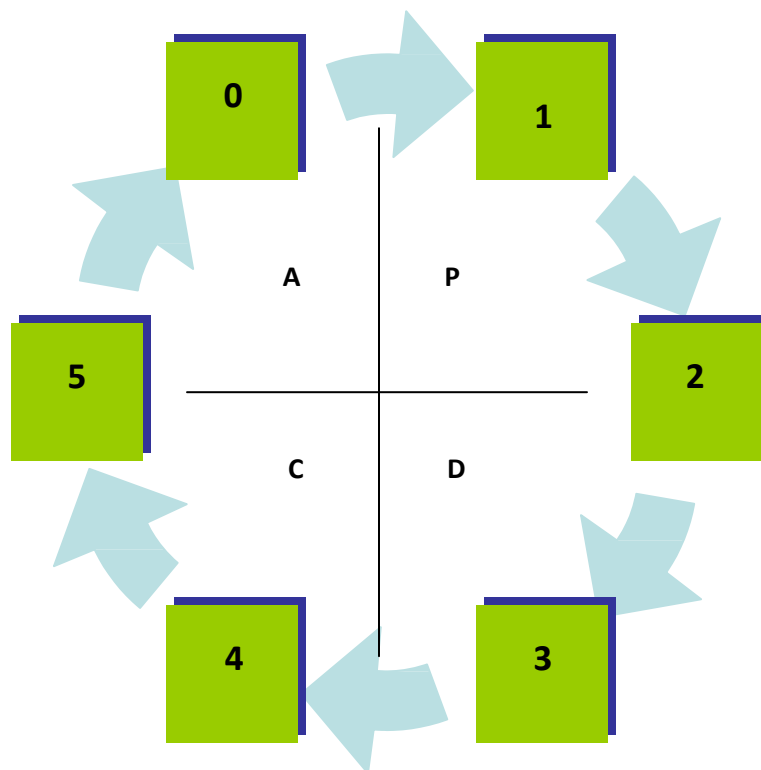
3.0 Мишљење о исходу екстерне евалуације

Екстерна евалуација урађена је провјером нивоа испуњености захтјева ЕСГ стандарда и Критеријума за акредитацију ВШУ у извођењу сљедећих студијских програма на Универзитету у Бањој Луци:

- Ликовна умјетност
- Архитектура
- Економија
- Рачунарство и информатика
- Производно машинство
- Медицина
- Анимална производња
- Право
- Географија
- Рударство
- Хемијска технологија
- Политикологија
- Општи наставнички (за физичко васпитање)
- Психологија
- Енглески језик и књижевност
- Шумарство

Скала за оцјењивање се заснива на PDCA кругу и EFQM моделу и представљена је на сљедећи начин:

Критеријуми за оцјену:

- 0 – нема доказа или постоје дјелимични, непоздани докази испуњења захтјева (потпуно ново или страни у организацији),
- 1 – захтјев је планиран – постоји само на папиру – P (план),
- 2 – захтјев је планиран и дјелимично спроведен – и на папиру и примијењен – D (дјело),
- 3 – захтјев је планиран, спроведен и прате се ефекти – C (провјера),
- 4 – захтјев је планиран, спроведен, прате се ефекти и пореде с другима – A (поређење) и
- 5 – захтјев је планиран, спроведен, прате се ефекти и уводе стална прилагођавања и побољшања на основу поређења са најбољима.

I	ВШУ не испуњава захтјев	0
II	ВШУ дјелимично испуњава захтјев	1
III	ВШУ претежно испуњава захтјев	2 и 3
IV	ВШУ у потпуности испуњава захтјев	4 и 5

3.1 Оцјена квалитета по појединачним критеријумима

А.1 Развој и стратегија високошколске установе

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.1) и БиХ критерија а1), а2) и а3)

Добре стране:

Први нацрт стратегије је направљен, академско особље је углавном упознато да постоји документ стратегије. Прве дискусије око стратегије су спроведене. Форма документа је задовољавајућа. Број стратешких циљева је адекватан. Дио индикатора квалитета је дефинисан из стратешких циљева. Дефинисан је и израђен велики број правилника, процедура и докумената неопходних за функционисање система осигурање квалитета и универзитета у цјелини. Постоји добро направљена стратегија осигурања квалитета. Финансијски показатељи су врло јасно и прецизно дефинисани, редовно се прате, сви су подаци доступни и транспарентни и сваке године се доноси сет мјера за унапређење финансијске стабилности. Сопствени извори финансирања, иако су још недовољни, се повећавају из године у годину. Постоји спремност да се на првом мјесту стратегија, а онда и сви остали важни документи адаптирају на основу резултата добијених екстерном евалуацијом и акредитацијом.

Лоше стране:

Стратегија до сада постојала само као формални документ. Не постоје механизми имплементације стратегије и не постоји базираност стратегије на постојећим ресурсима. Такође до сада није постојала расподјела одговорности и обавеза за реализацију одговарајућих стратешких циљева. Индикатори квалитета нису праћени на системском нивоу, а самим тиме грешке и опасности нису могле бити отклоњене на системски начин. Универзитет би требало да, онолико колико је у могућности, помогне реорганизацију студентске организације којом су студенти јако незадовољни. Студенти се жале на недостатак комуникације са њиховом организацијом, постоји незадовољство студената радом организација које их представљају иако су они представнике бирали на изборима. Требало би покушати процедуру осигурања квалитета развијену на универзитету пренијети као добру праксу и у студентску организацију.

Препоруке за унапређење:

Дорадити стратегију развоја универзитета на основу података добијених ситуационом анализом, самоевалуационим извјештајем и извјештајем екстерне комисије. Ректорски колегијум требало би да оформи експертску групу (не би било лоше укључити некога и ван Универзитета у Бањој Луци) састављену од представника академског особља, администрације и менаџмент тима. Обавезно укључити представнике привреде и алумни организације. Након дораде постојеће стратегије обавити широке јавне консултације на нивоу Универзитета и заинтересованих стејкхолдера. У стратегији анализирати све ресурсе потребне за реализацију циљева. За сваки од циљева ће се идентификовати индикатори и утврдити њихова тренутна вриједност, те конкретни задаци и акциони планови. Дефинисати или ревидирати постојеће кључне индикаторе квалитета и пратити их сваке године тако да Ректор и Сенат на крају календарске године имају податке о трендовима кретања кључних процеса на Универзитету. Током године задужити одговорне особе које ће пратити одговарајуће индикаторе и о томе обавјештавати Ректорски колегијум и Ректора. На сваком факултету задужити особу (то може бити и координатор за квалитет) која ће бити задужена за достављање релеватних података везаних за индикаторе квалитета Универзитета. Посебно обратити пажњу на стартешки циљ четири сходно одлуци Владе Републике Српске да су поштрени и отежани услови за пријем нових кадрова на Универзитет. Универзитет се у стратегији треба да фокусира на развој научноистраживачког рада, кадрова и информационог система. Универзитет мора да нађе начина да омогући најбољим студентима да остану на Универзитету. Израдити стратегију НИР-а краткорочну и дугорочну. Наставити добре трендове позитивне кадровске политике. Обавезно у наредном периоду гдје је могуће формирати заједничке катедре. Наставити радити са министарствима на рјешавању проблема из области финансирања, запошљавања и других активности у вези са унапређењем рада на Универзитету у Бањој Луци.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III		IV	

A.2 Управљање, унутрашње обезбеђење квалитета и култура квалитета

Захтеви ЕСГ стандарда 1.1) и БиХ критерија б1), б2), б3), б4) и б5)

Добре стране:

У систем осигурања квалитета који је успостављен је уложен велики напор. Израђене су процедуре за праћење квалитета, поступци самовредновања, стратегија осигурања квалитета и много других пратећих докумената, форми и образаца неопходних за спровођење ових активности у дјело. Политика квалитета је усвојена на Сенату и разрађена кроз бројне документе, правилнике и структуре. Универзитет улаже у различите ресурсе неопходне за изградњу система квалитета. Структуре за осигурање квалитета су успостављене. На нивоу Универзитета постоји проректор за осигурање квалитета и Комитет за осигурање квалитета чија улога је савјетодавна према Ректору и Сенату. Такође на нивоу сваког факултета постоји координатор за квалитет. Организациона шема Универзитета детаљно је објашњена и сасвим функционална. Статут Универзитета као најважнији документ на Универзитету врло јасно дефинише ову област. Самоевалуациони извјештаји се раде редовно од 2008 године. Из извјештаја се види транспарентност, отвореност и самокритичност. Универзитет је раније прошао кроз системску интерну и екстерну акредитацију од стране ЕУА. Дио студијских програма је прошао кроз екстерну акредитацију. Анкете се изводе, постоји спремност да оне постану веома значајан фактор у отклањању уочених недостатака и унапређењу квалитета. Студенти су институционално дио универзитетских тијела-Сенат, ННВ. Студенти учествују у раду Комитета за квалитет. Студенти су организовани кроз Студентски парламент и Унију студената гдје се бирају представници студената тајним гласањем. Универзитет нема утицај на избор студената. Универзитет посвећује пажњу борби против корупције. У претходном периоду у више наврата је Универзитет заједно са Универзитетом у Источном Сарајеву и Министарством просвјете учествовао у изради повеље у борби против корупције на нивоу Републике Српске. Такође се ради на организовању редовног анкетања студената.

Лоше стране:

Још увијек не постоје системски развијене корективне и превентивне мјере усмјерене ка рјешавању уочених слабости. Не постоје институционални обрасци сарадње са привредом. Генерално мишљење привреде и њихов утицај на развој студијских програма, кадровску политику, дефинисање компетенција је још увијек јако слабо. Утицај алумни организације на унапређење рада Универзитета у различитим областима је тек у повоју. Због недостатака информационог система не постоје прецизни подаци о многим важним параметрима на Универзитету као што су пролазност студената и други. Систем анкетања не функционише у пракси на најбољи начин, правилник за анкетање није развијен. На поједним факултетима није јасно шта се дешава са резултатима анкете, како се спроводи (има примјера да се чак спроводи и током испитног рока). Имплементација резулата анкете је упитна.

Препоруке за унапређење:

Достигнути ниво интеграције Универзитета је већ велики и треба наставити на његовом развоју у правцу стварања још функционалније цјелине. У многим аспектима је избјегнута замка централизације, али је потребно још радити на овом сегменту да се направи што функционалнија интеграција. Отпори интеграцији су појединачни, али дефинитвно већина факултета подржава интеграцију као облик организације и функционисања Универзитета. Наставити радити на развијању стратегије осигурања квалитета на нивоу Универзитета и његовањем структура задужених за праћење квалитета на нивоу Универзитета. Размислити о кадровском ојачавању канцеларије за осигурање квалитета. Суштински радити на праћењу индикатора квалитета и стратешких циљева и увођењу превентивних и корективних мјера тамо гдје су уочене слабости. Анализирати кључне параметре квалитета и презентовати их сваке године. Посебно указивати на појаву евентуално лоших трендова и опасности за Универзитет уколико су присутни. Самоевалуационе извјештаје радити сваке четири године, а сваке године пратити и прикупљати податке који су неопходни за праћење остварења стратешких циљева развоја и кључних индикатора квалитета. Увести ситем унутрашњих провјера квалитета на годишњем нивоу за чије спровођење ће бити задужен Комитет за квалитет и Канцеларија за осигурање квалитета који ће изабрати тим који ће обилазити факултете, провјеравати достигнути ниво квалитета и давати препоруке за будући развој. Донијети правилник о анкетирању, наставити или започети зависно од досадашње праксе, саопштавати резултате анкете на Вијећима факултета и достављати извјештај Ректорату шта је учињено по резултатима анкете. Наставити ревидирати и унапријеђивати анкетне образце с обзиром да је било коментара академског особља на формулацију питања. Увести анкетирање и за административно особље и студенте. Дефинисати прецизне критеријуме за анализу пролазности студената. Радити на јачању свијести студената о њиховој улози на Универзитету. Размотрити увођење електронског управљања документима.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III		IV	

A.3 Процедуре и обезбеђење квалитета студијских програма

Захтеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б1), б2) и б3)

Добре стране:

Постоји упутство за израду и побољшање студијских програма. На Универзитету постоји процес редовног ревидирања студијских програма на основу примјере добре праксе из региона и шире. Алумни Центар у процесу формирања. Постоји свјесност управљачких структура о значају улоге привреде, праксе и алумнија и добијању повратних информација о квалитету студијских програма и Универзитета као цјелине. Сви студијски програми су у процесу лиценцирања другог циклуса, а више од половине су већ добили лиценцу. Постоје два докторска програма и спремност да се крене у оснивање нових у сарадњи са другим универзитетима у БиХ, региону и Европи. Квалитет планова и програма на свим факултетима је задовољавајући.

Лоше стране:

Недовољна повезаност студијских програма са тржиштом рада. Непостојање повратне спреге од привреде о квалитету дипломаца који излазе са студијских програма и које би компетенције требало да посједују. Непостојање дефинисаних исхода учења са компетенцијама на већини студијских програма.

Препоруке за унапређење:

Засновати исходе учења на компетенцијама. Обавезно организовати радионице на Универзитету за дефинисање компетенција и исхода учења. Јасно дефинисати излазне компетенције завршних дипломаца који излазе са студијских програма и одредити ко у курикулуму даје које компетенције. Исходе учења везати за квалификацијски оквир било национални било опште признати из дате научне области. Важно је распоредити одговорности и обавезе свим учесницима у извођењу наставе на поједним предметима у оквиру програма у смислу ко даје која знања и компетенције. Не би било лоше направити матрикс за сваки студијски програм односа исхода учења, компетенција и силабуса поједних предмета. Укључити алумније, привреду и праксу и друге заинтересоване стране у израду компетенција (округли столови, радионице и анкете). Развијати методе мјерења компетенција дипломираних студената и поредити их са предвиђеним. Институционално ријешити питање практичне наставе и излазних профила поједних студијских програма. Увести јасне процедуре ревизије и праћења студијских програма. Сваке четири године вршити ревизију програма на основу квалитета генерације студената која излази са програма иулазних информација добијених од бивших студената односно привреде и праксе.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтева:	I	II	III		IV	

А.4 Оцјењивање студената

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.3) и БиХ критерија г1) и г2)

Добре стране:

Развијена правила студирања на сва три циклуса студија. Кроз сва три циклуса јасно дефинисане процедура испитивања студената. Транспарентност оцјењивања постоји и испитивање се изводи по јасној утврђеној процедури. На испитима који су усмени и/или писмени се поштују правила испитивања тако да практично никада студент није сам са професором. Студенти су благовремено информисани о методологији испитивања. На основу података добијених од студената са којима је током екстерне евалуације обављен разговор није било озбиљнијих примједби на јавност и транспарентност испитивања осим на једном студијском програму. Постоје покушаји анализе пролазности студената, постоје примјери добре праксе са поједних факултета (машинство, економија). На појединим програмима спроведене мјере побољшања квалитета на основу увида у пролазност студената.

Лоше стране:

На већини програма пролазност студената се не узима као озбиљан параметар, а на појединим се предметима лоша пролазност само објашњава лошим квалитетом студената. Постоје примједбе са појединих програма да не постоји усклађеност између система испитивања и оног што се током године предаје односно вјежба.

Препоруке за унапређење:

Што прије централизовати сакупљање података на нивоу Универзитета кроз развој информационог система. Потребно је вршити редовне анализе и доносити сходно томе акционе и корективне планове. Потребно прецизније дефинисати правилник о жалбеним процедурама и побољшати проток информација према студентима када су у питању њихова права. Наставити интеграцију курикулума (у хоризонталном и вертикалном смјеру повезивати садржаје силабуса предмета и све ускладити са излазним генералним и специфичним компетенцијама дотичних студијских програма) и усклађивање процеса испитивања студената са циљевима предмета и програма и самим програмом. Потребно је, ако је већ уведено, континуирано оцјењивање спроводити у дјело. Размислити о увођењу нових метода испитивања студената као објективизираних структурираних метода испитивања.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III	IV		

A.5 Људски ресурси

Захтјеви БиХ критерија д2), д3), д4) и д6)

Добре стране:

Добар академски ниво и велики потенцијал људских ресурса. Исправном кадровском политиком у претходних 10 година на Универзитету достигнут потребан број наставног особља. Старосна структура кадра на Универзитету је позитивна. Велики је акценат стављен на развијање људских ресурса. Постоји спремност да се задрже најбољи студенти. Процедуре за напредовање наставног особља успостављене, транспарентне. Правилник о издавачкој дјелатности у изради. Постоје појединци и факултети који су примјер добре праксе са високим научним референцама и цитираности. Докторске студије као што смо раније нагласили су у процесу оснивања. Број научних часописа, домаћих научних и међународних конференција у порасту.

Лоше стране:

Научно-истраживачки рад још недовољно развијен. Истраживачка опрема недовољна. Непостајање правилника за издавачку дјелатност. Још ниски критеријуми за напредовање наставног особља у наставна звања. Центар за цјеложивотно учење оформљен, али у пракси још недовољно функционалан. Недовољно стимулисање наставног особља да учествују у писању истраживачких и развојних односно умјетничких пројеката. Мобилност наставног особља још увијек недовољна на појединим факултетима. Систем развоја, праћења и усавршавања административног особља није развијен.

Препоруке за унапређење:

На нивоу Универзитета потребна израда правилника за политику усавршавања кадрова. Стимулисати све студијске програме да континуирано раде на усавршавању кадрова. Потребан јасан план око усвршавања наставног особља у земљи и иностранству. Центар за цјеложивотно учење уз адекватно јачање може бити од велике помоћи у процесу усавршавања кадрова. Наставити радити на подизању критеријума око напредовања у наставна звања. Дорадити правилник око избора у звање увођењем квантифицираног система који би помогао у доношењу одлуке који је од пријављених кандидата најбољи.

Дизати љествицу постепено сходно могућностима за истраживање али дефинисати прецизно динамику овог процеса. Објавити биографије наставног особља са одређеним бројем репрезентативних референци и пројеката на сајту Универзитета како би стимулисали наставно особље да што више објављује. Потребно је увести систем оцјењивања административног особља, те систем њихове обуке. Наставити оснивање докторских програма, али барем у почетку у сарадњи са другим високошколским установама у земљи и ван ње. Кроз стратегију научноистраживачког рада даље развијати овај сегмент. Формирати истраживачке нуклеусе сходно кадровским потенцијалима, референцама научника и цитираности. Од ових нуклеуса треба да крене дисеминација добре праксе кроз цијели Универзитет. Размислити о формирању фонда при Универзитету за НИР и за писање пројеката, али уз прецизне и строге критеријуме. Давати посебно прилику и могућности младим колегама да апликују за средства, а посебно онима који се налазе на другом или трећем циклусу. Размислити о организовању редовне обуке (у току једне или двије године) младог наставног кадра у методици, дидактици и педагогији предавања.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III		IV	

A.6 Квалитет физичких ресурса

Захтјеви БиХ критерија ћ1), ћ2), ћ3) и ћ4)

Добре стране:

Велика улагања у физичке ресурсе у претходним годинама. Води се рачуна о простору. Значајна улагања у инфраструктурне пројекте и градњу нових објеката у кампусу. Набављена велика количина опреме по свим факултетима. У току реализација прве трансхе кредита Владе Аустрије одакле ће се набавити додатна опрема. Постоји 14 библиотека са великим бројем уџбеника, адекватним бројем библиотечких јединица. Постоји приступ базама Епско и Спрингер. На Универзитету такође постоји Аустријска библиотека. Постоји адекватан број референтних научних часописа и властитих претплата на међународне часописе. Међу првих пет часописа по цитираности у Српској, четири долазе са Универзитета у Бањој Луци.

Лоше стране:

Каталогизација литературе у библиотекама није урађена. Централна библиотека на нивоу Универзитета није основана. Непостојање правилника о издаваштву и неуређеност овог посла на нивоу Универзитета.

Препоруке за унапређење:

Наставити системска улагања у опрему и инфраструктуру са посебним акцентом на истраживачку опрему. Кампус какав има Универзитет у Бањој Луци је велика стратешка предност овог Универзитета. Држати се Мастер плана који је направљен на нивоу Универзитета. Радити на формирању централне библиотеке и виртуелне библиотеке Универзитета у Бањој Луци. Потребно што прије дефинисати јединствен софтвер за каталогизацију литературе на нивоу Универзитета. Наставити радити на изради правилника за издаваштво, потпуно регулисати издавачку дјелатност и размислити о формирању фонда за публикације. Иако је тренутно студентски смјештај ван ингеренција Универзитета радити на поправљању студентског стандарда и на измјени одлуке Владе РС да универзитети не располажу студентским домовима у РС.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III		IV	

A.7 Информациони системи

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.6) и БиХ критерија е1), е2), е3) и е4)

Добре стране:

Постоје фрагменти информационог система развијени на Универзитету. Добијен и адаптиран софтвер за праћење кључних индикатора успјешности. Постоји интернет страница свих факултета и Универзитета које су добро ажуриране. Добра опремљеност рачунарском опремом. Води се рачуна на Универзитету о улагању у информатичарску опрему. Дјелимично посједовање података о запошљавању свршених студената и квалитету наставног кадра.

Лоше стране: Велики новац до сада уложен у развој информационог ситема, а систем још не функционише као интегралан и није функционалан. Некоришћење постојећих софтвера за праћење кључних параметара у пракси. До сада није рађено поређење по одређеним параметрима квалитета са другим установама у земљи и региону. Сајт на енглеском језику треба дорадити, доста материјала није преведено.

Препоруке за унапређење:

Изградити јединствени дигитализован информациони систем што прије. Избор партнера из Србије је добар-ЕТФ у Београду има добра техничка рјешења у овој области. Што прије почети пратити кључне индикаторе квалитета и сходно томе доносити сет корективних мјера. Искористити потенцијале које су наведени у извјештају, али акценат ставити на недостатке које је Универзитет препознао као што су функционисање информационог система, редовне анализе, корективне планове и дистрибуцију одговорности. Потребно је радити поређење са универзитетима у БиХ и региону. До сада ова добра пракса није коришћена. За поређење користити установе које су сличних карактеристика и величине као Универзитет у Бањој Луци како у БиХ тако и у региону односно Европи. Системски користити софтвере добијене кроз различите ЕУ и остале пројекте. Ово се такође односи и на резултате пројеката. Универзитет би требао угасити сајтове факултета и централизовати све податке на нивоу Универзитетског сајта у оквиру којег је потребно обезбиједити адекватан простор факултетима на сајту Универзитета. Само овај поступак уз стављање научних картона наставног особља на сајт Универзитета ће подићи ранкинг Универзитета у Бањој Луци.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III		IV	

A.8 Презентација информација за јавност

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.7) и БиХ критерија ж1), ж2) и ж3)

Добре стране:

Јавност Универзитета је један од фундаменталних принципа рада Универзитета. Конкурси за пријем у радни однос се јавно објављују, као и избори у научна и академска звања. Докторске дисертације се на неким факултетима објављују на интернет страници. Набавка роба и уговарање услуга је транспарентно организовано на нивоу Универзитета. Постоје добро организовани водичи за упис студената на нивоу свих организационих јединица. Организовани су редовни иступи у медијима. Постоје примјери добре праксе поједних факултета који су радили кампање за привлачење нових студената.

Лоше стране: Непостојање институционалних облика сарадње са привредом. Непостојање стратегије односа са јавношћу.

Препоруке за унапређење:

Универзитет би требао размотрити могућност да интегрално објављује све завршне радове на веб страници Универзитета. Са једне стране то ће утицати на повећање транспарентности Универзитета, јачање превентивних мјера у борби против плагијата и корупције, а са друге стране то ће представљати и литературу за студенте и наставнике као и значајну базу Универзитетских референци. Универзитет би требао да стимулише наставно особље да више ставља наставни материјал на сајт Универзитета (скрипте, збирке задатака, ппт предавања и сл.). Силабуси свих предмета на студијским програмима треба да буду доступни на сајту Универзитета. Потребно је што прије урадити стратегију односа са јавношћу. Наставити са активностима формирања Алумни центра. Поједини факултети Универзитета у Бањој Луци који имају формиране алумни организације могу да буду примјер добре праксе. Радити на развијању институционалних модела сарадње са привредом и праксом у складу са специфичностима научних области и потреба студијских програма. Резултати анкете у договореном обиму морају да буду стављени на сајт Универзитета. Размислити о именовању особе за односе са јавношћу на нивоу Универзитета.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
Ниво испуњености захтјева:	I	II	III		IV	

A.9 Међународна сарадња

Захтјеви БиХ критерија 31), 32) и 33)

Добре стране: Сходно условима у земљи и окружењу Универзитет у Бањој Луци је направио велики искорак у овом сегменту свог функцинисања. На Универзитету у Бањој Луци постоје стартешки правци и циљеви развоја међународне сарадње. Дефинисани правилници о закључивању уговора са другим установама. Такође су развијени и други правилници неопходни за реализовање мобилности студената и наставног особља и међународне сарадње. Значајан број наставника и студената у размјени. На Универзитету постоји значајан број међународних уговора. На нивоу Универзитета постоји проректор који је задужен за координацију активности у овој области. На сваком факултету постоји особа задужена за међународну сарадњу. Универзитет учествује у великом броју међународних пројеката. Један дио студијских програма покренут током различитих пројеката.

Лоше стране: Непостојање намјенских средстава у годишњем буџету на нивоу Универзитета за стимулисање и јачање међународне сарадње (путовање и котизације за најбоље кандидате, организација међународних скупова и сл.). Непостојање правилника и критеријума за алокацију средстава међу кандидатима. Непостојање наставе на енглеском језику. Непостојање системске едукације за аплицирање на међународне пројекте.

Препоруке за унапређење:

Универзитет треба да доноси правилник о стручном усавршавању запосленика у иностранству. Универзитет треба да планира намјенска средства у годишњем буџету за јачање међународне сарадње. Размислити о кадровском јачању канцеларије за међународну сарадњу. Појачати дисеминацију информација о стипендијама на нивоу Универзитета. Имплементација резултата различитих пројеката у којим Универзитет и његове организационе јединице учествују. Наставак отварања докторских студија у сарадњи са осталим партнерским институцијама. Универзитет би требао успоставити систем награђивања аутора за објављени научни рад у иностранству индексиран у цијењеној научној бази (нпр. ЦЦ или СЦИ, па чак и у СЦИ експандед) или за писање међународног пројекта. Универзитет би требао од свих полазника студија трећег циклуса (из којих се регрутира будуће академско особље) као приступни критеријум требао тражити активно знање енглеског језика или неког другог страног језика што би требало уградити у правилник о напредовању. Увести бар један програм на енглеском језику. Размотрити едукацију особља за писање међународних и других пројеката.

Оцјена критерија:	0	1	2	3	4	5
захтјева:	I	II	III		IV	

Назив студијског програма: Ликовна умјетност

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Назив(и) излазног(их) квалификација:

дипломирани ликовни умјетник – 240

Добре стране:

Студијски програм је добро дефинисан, компетенције које студенти добијају су јасно дефинисане. Студијски програм располаже довољном опремом и ресурсима. Студијски програм ликовне умјетности има добру сарадњу са сродним студијским програмима у земљи и иностранству. Програм је усклађен са референтним програмима у региону и шире. Настава и вјежбе се одвијају по утврђеном распореду. Студијски програм има довољан број кадра. Један дио кадра је гостујући што је добро за овакав један студијски програм. Наставно особље овог студијског програма редовно излаже на изложбама у земљи и иностранству. Рад на каснијим годинама је у малим групама или један на један тако да је однос наставног особља и студената одличан. Студенти навели да учествују у анкетама, али да немају повратне информације око резултата анкете. Самоевалуациони извјештај ради се већ дужи низ година.

Лоше стране:

Ревизије програма се не раде редовно, односно не види се потврда једног оваквог процеса. Студенти нису довољно укључени у процес мобилности. Размјена кадрова са другим центрима би могла бити боља.

Препоруке за унапређење:

Универзитет треба да више користи програм ликовне умјетности као свој прозор у свијет. Отпочињање сарадње поготово међународне је најлакше преко умјетности. Повезати академију умјетности са различитим Европским академијама, институтима и организацијама који помажу или његују умјетност. Редовно слање наставног особља и студената на размјене у иностранство, а са друге стране привлачење што већег броја страних умјетника да проведу један период на нашем универзитету. Спровести резултате анкете у дјело и обавијестити студенте о спроведеним активностима. Вршити једном у четири године ревизију програма и успоставити формалне механизме за извођење ове процедуре.

Назив студијског програма: Архитектура

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Назив(и) излазног(их) квалификација:

дипломирани инжењер архитектуре – 240

Добре стране:

Структура студијског програма добра. Властити кадар заступљен преко 70%. Води се брига о старосној структури особља, јако велики број сурадника који се усавршавају за наставничка звања. Силабуси колегија су доступни студентима. Све информације за студенте, наставнике и екстерне стакхолдере доступне су на веб страници факултета. Самоевалуација се редовито проводи. Студентима омогућено судјеловање у пројектима. Испити се јавно објављују на веб страници факултета и огласној плочи. Процедуре за интерно осигурање квалитета постоје и воде се. Анализа пролазности се редовно проводи након испитних рокова. Библиотека опскрбљена довољним бројем стручне литературе. Сарадња са привредом задовољавајућа. Сарадња са сродним факултетима у окружењу постоји, као и реализација заједничких пројеката. Мобилност студената завидна посебно с обзиром да се ради о младом студијском програму.

Лоше стране:

Наставни план и програм студија није ревидиран у посљедњих пет година, иако је у току његова ревизија. Овај програм је настао у оквиру ТЕМПУС пројекта и с времена на вријеме се ревидира и коригује. Студенти су незадовољни квалитетом литературе доступне у библиотеци првенствено на актуалну литературу из струке. Дјелимично незадовољство студената квалитетом знања која добијају на студију као и лошом организацијом праксе, те могућности кориштења савремених помагала као нпр. рачунара у раду (ово је процес за који је потребно вријеме, али се види жеља факултета да посебно праксу унаприједи кроз склапање уговора о сарадњи са партнерским институцијама, кроз увођење предмета архитектонска пракса и сл.).

Препоруке за унапређење:

Ревизију наставних планова и програма спроводити редовно сваке четири године, а темељити је на индикаторима квалитета, пролазности, студентским анкетама. Периодичне ревизије које постоје треба само спроводити на системски начин што значи укључивање свих катедри и свих релевантних чинилаца. Наставити обновљати библиотекарски фонд литературом новијег датума, као и релевантним стручним часописима. Проблем стручне праксе ријешити систематски кроз уговоре са фирмама у окружењу, а студенте и даље потицати на одлазак у иностранство на праксу кориштењем стипендија. Студенте и наставнике потицати на мобилност и учествовање у међународним пројектима. Наравно ово је процес за који је потребно вријеме поготово младим студијским програмима као што је Архитектура. Повећати број пројекта са привредом у држави, али и иностранству, као и број научно-истраживачких пројеката. Наставити улагати у школовање властитог кадра и упућивање истог на специјализације у иностранство.

Назив студијског програма: Економија

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Назив(и) излазног(их) квалификација:

дипломирани економиста - 240

Добре стране:

Студијски програм редовно подлијеже ревизији сваке четири године. Одличан омјер властитог и гостујућег кадра. Опремљеност факултета на завидној разини. Брига о потребама студената изражена. Факултет посједује библиотеку са најновијим насловима из струке (књиге и часописи). Издавачка дјелатност факултета добра. Студентима на располагању стоје рачунарске учионице, као и читаоница. Веб сајт факултета одличан, садржи све потребне податке о студију, испитима, наставном особљу... Факултет води бригу о систему осигурања квалитете, процедуре су јасне и редовно се проводе. Број уговора са домаћим и међународним институцијама омогућује квалитетну сарадњу и стјецање додатних знања како наставницима тако и студентима. Мобилност студената у порасту. Анализа пролазности се проводи. Испити су јавни. Факултет издаје редовито водич за будуће студенте и поклања пажњу комуникацији са окружењем.

Лоше стране:

Мобилност наставног кадра незадовољавајућа. Студенти истакли проблем недостатка практичних знања из струке. Веће укључивање у међународне пројекте.

Препоруке за унапређење:

Потицати наставни кадар и студенте на мобилност. Веће укључивање у међународне пројекте. Студентима омогућити тијеком школовања боље повезивање са струком кроз стјецање практичних искустава. Са студентима организирати редовне састанке нпр. једном мјесечно с циљем сагледавања актуалних проблема и њихових потреба.

Назив студијског програма: Рачунарство и информатика

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Називи излазних квалификација:

дипломирани инжењер рачунарства и информатике - 180

Добре стране:

Студијски програм изврсно конципиран и омогућује студентима образовање у сва три циклуса. Докторски студиј је међународног карактера. Модернизацији студијског програма се посвећује посебна пажња систематски кроз систем осигурања квалитете. Механизми осигурања квалитете се редовно проводе. Мобилност наставника и сарадника у порасту. Анализа пролазности се редовно прати. Доступност информација о наставном плану и програму, наставном особљу, распореду одржавања наставе, испитима, наставним материјалима одлична. На веб сајту постоје силабуси предмета, велики број материјала. Испитни рокови се оглашавају правовремено. Ресурси факултета омогућују квалитетно провођење наставног процеса и истраживачког рада. Издавачка дјелатност факултета у сталном порасту. Систематски рјешена питања практичног рада студената. Библиотекарски ресурси садрже довољан број наслова књига и часописа за кориштење студентима. Завидан број међународних пројеката у којима судјелују наставници факултета. Велики број домаћих и међународних уговора о сарадњи.

Лоше стране:

Недовољно развијени програми цјеложивотног учења, а за шта факултет има капацитета.

Препоруке за унапређење:

Потицати наставно особље и студенте на мобилност кроз кориштење ЕУ пројеката мобилности, као и на судјеловање у међународним научно-истраживачким пројектима FP, COST, EUREKA, заједно са привредним субјектима из окружења и регије.

Припремити програме цјеложивотног образовања и промовирати их екстерним стејкхолдерима и бившим студентима.

Назив студијског програма: Производно машинство

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Назив(и) излазног(их) квалификација:

дипломирани инжењер машинства за производно машинство - 180

Добре стране:

Машински факултет као један од најстаријих факултета има развијену инфраструктуру и организацијску структуру која је функционална. Опремљен је већим бројем лабораторија које студентима омогућују практичан рад и рјешавање конкретних проблема. У току је набавка савремене опреме за потребе едукације и истраживања. Библиотека је опремљена потребном стручном литературом, али и литературом за базичне природне науке. Факултет организује и међународну конференцију ДЕМИ. Има развијену међународну сарадњу у оквиру које су реализован научно-истраживачки пројекти и набављена савремена опрема за истраживање. Већи број пројеката је у току. Студенти дипломске радове раде на практичним примјерима што је током посјете презентовано. Води се рачуна о промоцији факултета и односима са окружењем. Водич за будуће студенте и промоциони летци се редовито штампају и факултет се представља новим генерацијама студената на систематичан начин. Структура наставног кадра је задовољавајућа. Постоје подаци о пролазности и студентским анкетама. Систем осигурања квалитете функционалан.

Лоше стране:

Ревизија студијског програма није организована на систематичан начин, јер све структуре које треба да учествују у ревизији програма као алумни, стејхолдери и наставно особље нису укључени. Осим тога ревизије су честе, али су организоване ad hoc. Мобилност наставног особља недовољна. Мобилност студената би могла бити већа (један број студената се налази на мастер студијама у Норвешкој).

Препоруке за унапређење:

Ревизији студијског програма приступити систематично кроз формирање одбора који ће у саставу имати и студенте, али и представнике алумнија и привреде. Студијске програме прилагодити потребама тржишта. Још више радити на јачању сарадње са привредом. Поттицати кадар за пријављивање и учествовање у FP, COST, EUREKA итд. међународним пројектима. Увести корективне мјере у случају лоших резултата студентских анкета.

<p>Назив студијског програма: Медицина</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>доктор медицине</p>
<p>Добре стране:</p> <p>На Медицинском факултету се раде ревизије студијског програма. Факултет учествовао у већем броју међународних пројеката и на основу искустава 2007. године урађена ревизија програма у складу са другим студијским програмима медицине у БиХ. У одређеном обиму уведене нове методе испитивања студената и практичне наставе. Људски ресурси задовољавајући, велики број гостујућег кадра. Зграда факултета обновљена, чека се изградња новог факултета. Мобилност студената у претходном периоду добра, а наставног особља би могла бити боља. Библиотека је добро опремљена, факултет има 25 уговора о сарадњи. Недостају прави међународни уговори о сарадњи. На факултету добијено 10 НИР пројеката у РС у претходном периоду и 8 међународних пројеката. Наставно особље објављује радове на СЦИ листи и тај тренд у будућности треба још унаприједити. Сајт факултета врло функционалан и садржи силабусе свих предмета, план и програм. Обавјештење о испитима се налази на сајту. Медицински факултет у више наврата прошао интерне и екстерне евалуације и имплементирао један до препорука добијених током евалуација.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Недовољна мобилност особља. Још увијек недовољна опремљеност која би се могла ријешити новом зградом. Недостаје истраживачка опрема мада је на овом сегменту учињен искорак. Непостојање докторских студија. Студенти дјеломично незадовољни испитним процедурама и поступањем са резултатима анкете. Углавном традиционално организована настава и највећи број бодова се скупља на завршном испиту.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Смањити број катедри и формирати нове катедре на факултету ради лакшег координисања рада. Увести нове методе у практичну наставу и нове методе испитивања студената. Кренути са озбиљнијим истраживањима и покренути докторски студиј у кооперацији са другим установама. Дефинисати јасне исходе учења и компетенције студената како на нивоу програма тако и нивоу предмета, те ако је потребно ревидирати курикулум. Стимулисати наставно особље да одлазе на усавршавање у иностранство.</p>

<p>Назив студијског програма: Анимална производња</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани инжењер пољопривреде за анималну производњу - 180</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Студенти стичу потребна знања, вештине и компетенције за рад у привреди, али и за наставак школовања. Кадровска покривеност сопственим кадром је одлична и уз то је већина наставника са уговором о раду у пуном радном времену. Библиотечки и информатички ресурси су задовољавајући. Студентски информатор је такође добар. Уочљив је позитиван тренд везано за средње школе из којих студенти долазе.</p> <p>Интернет сајт факултета је добро организован и садржи потребне информације, но у складу са општом препоруком треба да буде део универзитетског сајта. Студентска анкета се добро развија, персонификује и садржи инструктивно постављена питања. Циљеви, исходи и као и процедуре оцењивања студената дати су јасно и детаљно.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Факултетски сајт не садржи, а требало би, детаљне биографије наставника и сарадника, уз навођење најзначајнијих референци, као и резултате студентских анкета и све важне информације у вези са наставом, на српском и енглеском језику. Такође и важне податке и детаље у вези са наставним програмом. Информација о запошљавању свршених студената нема.</p> <p>Упадљиво је висок проценат студената који обнављају прву и другу годину, а високо је и обнављање апсолвентског стажа.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Потребно је континуирано радити на побољшању постојеће сарадње са другим факултетима, за сада је на пример сарадња са Норвешком веома добра. Ипак, треба проширивати сарадњу посебно у погледу научно-истраживачког рада као и размене стручних кадрова и студената. Важно је такође даље радити на што већем броју објављених радова у часописима индексираним на СЦИ листи и то са високим импакт фактором.</p> <p>Исход студентске анкете мора бити разговор наставника и сарадника са студентима, са тежњом да се информације добијене од студената искористе за додатно и континуирано побољшавање наставног процеса, чак и тамо где су оцене студената релативно високе.</p>

<p>Назив студијског програма: Право</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани правник – 240</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Правни факултет је један од најстаријих факултета Универзитета. Инфраструктура је добро развијена, а у посљедњих пар година факултет је такође добро опремљен. Посједује врло модерне и практичне учионице. Библиотека је добро опремљена. Правни факултет има довољан број кадра, организује међународну конференцију октобарски правни дани и издаје два часописа. Има пет посебних уговора о сарадњи и један од тих је међународни. Током посјете је представљен већи број пројеката које је Правни факултет водио у претходном периоду. Постоје прецизни подаци о пролазности студената за претходну годину. Правни факултет има свој водич за студенте. Факултет има процедуре и правилник о ревизији студијских програма. Ради се студентска анкета. Потоји координатор за квалитет.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Резултати анкете се не виде, самоевалуациони извјештај се не проводи редовно него само за потребе универзитета.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Радити више заједно са Универзитетом на прављењу још функционалније интеграције Универзитета. Појачати сарадњу са правним факултетима у региону и ради ширења добре праксе са овог факултета у регион, а не само ради преузимања добре праксе. Радити на мобилности студената и професора.</p>

<p>Назив студијског програма: Географија</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани географ - 240 професор географије – 240</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Студијски програм географије има 20 наставника и асистената што је довољан број за извођење наставе. Програм је саставни дио Природно-математичког факултета у Бањој Луци. Веб сајт факултета и студијског програма се редовно ажурира. Резултати испита и план и програм се могу наћи на сајту. Периодична ревизија програма се спроводи. Библиотека је добро опремљена. Постоји већи број књига и чланака у часописима издатих од стране наставног особља овог студијског програма. Постоји координатор за квалитет на нивоу ПМФ-а</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>На веб сајту нема силабуса појединачних предмета. Пролазност студената се системски не прати. Резултати анкете се не примјењују. Недовољан број истраживачких радова приказан у извјештају (постоје закључени уговори о сарадњи са једним бројем установа у иностранству, што треба да буде основа унапређења истраживачког рада на факултету) и недовољна мобилност наставног особља и студената осим у региону гдје је присутна у задовољавајућој мјери.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Академско особље мора бити информисано и упућено када је у питању мобилност, те је потребно унаприједити мобилност наставног особља (осим мобилности у региону), а посебно план промоције и имплементације мобилности посветити студентима. Постоје примјери студентске размјене кроз ИАСТЕ организацију и то у сваком случају треба његовати и наставити. Редовно водити процедуре осигурања квалитета и унапређења наставног процеса. Стимулисати истраживачки рад и писање пројеката прављењем фонда за подршку наставницима у сарадњи са универзитетом и самостално.</p>

<p>Назив студијског програма: Рударство</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани инжењер рударства – 240</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Годишњи план рада факултета се редовно планира и проводи. Студијски програми се редовно ревидирају. Компетенције за студијске програме првог и другог циклуса су јасно дефиниране. Силабуси свих колегија су дефинирани. Самоевалуацијски извјештаји се праве. Довољан број властитог кадра. Студенти укључени у рад факултета. Испити су јавни. Постоји потребна инфраструктура, учioniчки простор, минимална број лабораторија, библиотека са довољним бројем библиотечких јединица за савладавање градива. Предвиђена је набавка савремене лабораторијске опреме кроз Аустријски кредит. Систем квалитете успостављен, проводи се студентско анкетање о квалитети наставе, резултати се анализирају на сједницама Наставно-научног вијећа.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Непостојање мобилности студената и наставника. Недовољна опремљеност лабораторија – опрема застарјела. Недовољан број стручних часописа. Студенти незадовољни организацијом стручне праксе. Недовољан број споразума о сарадњи и пројеката.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Ојачати сарадњу са привредом с циљем рјешавања проблема стручне праксе, повећања броја пројеката типа колаборативних истраживања. Потпицање наставног кадра и студената на мобилност. Оспособљавање кадра за припрему међународних пројеката. Јачање међународне сарадње кориштењем ресурса Универзитета. Рјешавање издавачке дјелатности на факултету. Планирање кадровске политике заједно са Универзитетом. Јачање инфраструктурних капацитета, изградњом амфитеатра, опремањем библиотеке, читаонице.</p>

<p>Назив студијског програма: Хемијска технологија</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани инжењер хемијске технологије - 240</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Студијски програм устројен у складу са законским прописима и Болоњским процесом. Ревизија програма се проводи периодично. У ревизију укључени представници студената и вањских стејкхолдера. Структура и састав наставног кадра добар. Већина кадра је стално запослено чак преко 90%. Систем осигурања квалитете успостављен. Редовно се проводи анкетање студената о квалитету наставе. Резултати анкете се анализирају и постоје мјере за побољшање. Анализа пролазности се редовно проводи.</p> <p>Инфраструктура задовољавајућа. Опремљеност факултета учиоичким и лабораторијским простором на задовољавајућој разини. Библиотека опремљена потребном литературом за савладавање градива. Постоје уговори о сарадњи са привредом, другим високошколским институцијама. Значајан број пројеката у којем учествује факултет. Студенти задовољни односом наставног особља и знањем стеченим на факултету. Систематично ријешен однос с јавношћу. Веб сајт факултета садржи све потребне информације за студенте и екстерне стејкхолдере. Транспарентност у раду факултета видљива и задовољавајућа.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Лоша мобилност наставног особља и студената. Још увијек укљученост факултета у међународне пројекте није онолика колико би то Технолошки факултет са својим капацитетима могао да оствари. Недостатак савремене истраживачке опреме.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Више користити ресурсе Универзитета у укључивању факултета у међународне пројекте. Повећати број пројеката колаборативних истраживања за потребе привреде. Поттицати наставни кадар и студенте на кориштење ЕУ програма мобилности. Припремити програме цјеложивотног учења и на тај начин јачати сарадњу са алумнијима, привредом, али и повећати приходе факултета. Континуирано радити на осавремењавању опреме на факултету.</p>

Назив студијског програма: Политикологија

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Називи излазних квалификација:

дипломирани политиколог - 240

Добре стране:

Студијски програм политикологија се налази у саставу Факултета политичких наука. Организација студија је 3+2. Студијски програм има јасно описан план и програм који је у складу са таквим програмима у окружењу. Постоји добро описан начин извођења наставе и испитивања студената. Доста наставног материјала се може наћи на сајту факултета који се редовно ажурира и допуњује. Водич за бруцоше урађен квалитетно и доступан студентима. Простор за извођење наставе задовољавајући. Библиотека је заједничка за Филозофски, Филолошки факултет и Факултет политичких наука. Факултет издаје часопис Политеиа. Током 2011-2012. године на овом факултету је издато 10 научних радова. Постоји већи број уговора о сарадњи са јавним и приватним високошколским установама. Велики број професора путује на међународне скупове али са друге стране у оба правца је слабо развијена мобилност и професора и студената. Пролазност студената се прати за цијели факултет. Редовно се раде самоевалуациони извјештаји. Координатор за квалитет постоји на нивоу факултета.

Лоше стране:

Резултати анкете се не имплементирају. Мобилност наставног особља и студената још није довољно развијена.

Препоруке за унапређење:

Редовније радити системске ревизије програма. Стимулисати пројектне и истраживачке активности на студијском програму и факултету. Наставити радити на изради самоевалуационих извјештаја и на основу резултата који су добијени вршити ревизије програма.

Назив студијског програма: Општи наставнички (за физичко васпитање)

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Називи излазних квалификација:

професор физичког васпитања – 240

Добре стране:

Општи наставнички програм је саставни дио Факултета за спорт. Веб сајт факултета се редовно ажурира. Информације о испитним роковима, настави, плановима и програмима се налазе на сајту. Такође постоје и силабуси курсева. Простор у коме се изводи настава је задовољавајући. Број кадра је такође задовољавајући. Плана рада овог факултета је јасан и транспарентан. Библиотека је добро опремљена. Десет публикација је објављено са овог програма у 2011-2012. години. Тренутно се налази десет студената у размјени. Постоје четири међународна пројекта. Резултати анкете се приказују на сједници Наставно-научног вијећа али нема података о утицају анкете на функционисање програма. Подаци о пролазности студената постоје. Периодичне ревизије програма постоје.

Лоше стране:

Уговори о сарадњи нису приказани. Анкете немају утицаја на квалитет наставе овог програма. Мобилност генерално незадовољавајућа. Слаба сарадња са програмима у земљи и ван ње.

Препоруке за унапређење:

Стимулисати мобилност наставног особља и студената. Радити редовне самоевалуационе извјештаје на основу тога и резултата анкета радити редовне ревизије студијског програма. Радити на даљем јачању физичких ресурса и на везама са тржиштем рада и смислу излазних профила свршених дипломаца. Даље јачати структуре квалитета на факултету и програму.

<p>Назив студијског програма: Психологија</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани психолог - 180</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Психологија је студијски програм на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци. Веб сајт се ажурира редовно. Сви наставни програми и планови , силабуси , резултати испита , информације о испитима и предавањима се налазе на сајту. Библиотека је добро опремљена и има довољан број библиотечких јединица. Постоји каталог издавачке дјелатности на факултету из којег се може видјети да је у претходних пар година изашао велики број различитих издања. Факултет има добру сарадњу са факултетима у регији. Један студент је тренутно на Еразмус размјени. Осамнаест међународних и домаћих пројеката је било на Филозофском факултету од 2007-2011. године, а од тога осам на Психологији. Постоји евиденција о броју објављених радова у различитим часописима. Постоји преглед пролазности студената. Постоје периодичне ревизије студијског програма.</p> <p>Одсјек Психологије је прошао кроз процес озбиљне интерне и екстерне евалуације и добио препоруку за акредитацију крајем 2012. године. Редовно се раде самоевалуациони извјештаји. Постоји координатор за квалитет. Одсјек Психологије има довољно властитог кадра.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Мобилност студената и наставника није довољна. Научноистраживачки рад још недовољно развијен.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Одсјек Психологије је прошао кроз процес озбиљне интерне и екстерне евалуације и добио препоруку за акредитацију крајем 2012. године. Потребно је направити акциони план који ће садржавати сет корективних мјера према уоченим слабостима које је истакла комисија током екстерне евалуације. Сваке године вршити мониторинг докле се дошло са корекцијама уочених недостатака.</p>

Назив студијског програма: Енглески језик и књижевност

Ниво студија: Први циклус

Захтјеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)

Називи излазних квалификација:

професор енглеског језика и књижевности – 240

Добре стране:

Енглески језик је одсјек на Филолошком факултету. Веб сајт овог програма као и осталих факултета и програма је добро урађен и редовно ажуриран. Проблем постоји са страницом на енглеском језику. Наставни планови и програми, распоред наставе, резултати испита су стављени на сајт. План и програм је подударан са сличним програмима у регији. Назив и циљеви програма су јасно дефинисани. Постоји упитник за анализу оправданости учења енглеског језика. Библиотека је описана у оквиру Филозофског факултета. Одсјек је укључен у један Темпус пројекат и још два међународна пројекта. Мобилност наставника и студената је завидна. Пролазност студената је приказана за 2010-2011 .годину. Самоевалуациони извјештај се ради у оквиру Универзитетског. Координатор за квалитет постоји на ниову Филолошког факултета.

Лоше стране:

Издавачка дјелатност је на овом одсјеку скромна. Ревизија програма је периодична.

Препоруке за унапређење:

Наставити његовати развој кадрова што је и до сада успјешно рађено. Улагати у научно-истраживачки рад. Повећати мобилност посебно наставног особља. Регулисати наставу Енглеског језика на цијелом Универзитету. Енглески језик би требао да буде један од услова за напредовање особља у наставна звања (требало би радити ако је потребно на измјенама Закона о високом образовању).

<p>Назив студијског програма: Шумарство</p> <p>Ниво студија: Први циклус Захтеви ЕСГ стандарда 1.2) и БиХ критерија б2), б3), д1) и д5)</p>
<p>Називи излазних квалификација:</p> <p>дипломирани инжењер шумарства – 180</p>
<p>Добре стране:</p> <p>Шумарски факултет Универзитета у Бањој Луци ради повремене ревизије програма. План и програм у складу са сличним програмима у региону. Сајт добро урађен и редовно се ажурира. Информације о терминима испита и предавања се благовремено стављају на сајт. Шумарски факултет организује међународну конференцију и има свој гласник и информативни билтен. Издао је монографију факултета. Кадар се развија и пуно је пажње посвећено овом проблему у претходним годинама. Координатор за квалитет постоји, а самоевалуациони извјештаји се раде у склопу Универзитетског.</p>
<p>Лоше стране:</p> <p>Наставни кадар још увијек недовољно развијен. Добре везе са Шумарским факултетом у Београду треба проширити и на остале шумарске факултете у регији. Силабуси нису стављени на сајт. Скроман научно-истраживачки рад.</p>
<p>Препоруке за унапређење:</p> <p>Неопходно је унаприједити мобилност професора и студената, пружити адекватну подршку особљу за усавршавања. Такође је посебно потребно обратити пажњу на развој научно-истраживачког рада на овом факултету. Наставити развој кадрова и правити заједничке докторске студије што прије.</p>

Препорука за акредитацију

Након увида у комплетну достављену документацију, посјете високошколској установи и анализирања свих докумената, процедура и начина функционисања високошколске установе, те спровођења поступка оцјењивања, утврђен је следећи ниво испуњености захтјева стандарда и критеријума:

КРИТЕРИЈУМИ	НИВО ИСПУЊЕНОСТИ
A1. Развој и стратегија високошколске установе	III
A2. Управљање, унутрашње обезбјеђење квалитета и култура квалитета	IV
A3. Процедуре и обезбјеђење квалитета студијских програма	IV
A4. Оцјењивање студената	IV
A5. Људски ресурси	III
A6. Квалитет физичких ресурса	IV
A7. Информациони системи	III
A8. Презентација информација за јавност	III
A9. Међународна сарадња	IV

На основу укупне оцјене квалитета комисија је утврдила да Универзитет у Бањој Луци испуњава услове за акредитацију високошколске установе и даје препоруку надлежним образовним властима да спроведе поступак издавања рјешења и уписа у важеће регистре.

Чланови комисије:

Проф. др Дејан Бокоњић, председник _____

Проф. др Сњежана Резић, члан _____

Проф. др Александар Божић, члан _____

Снежана Мрђа-Баца, члан _____

Амила Халилчевић, члан _____